

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

№ 923 від 20 серпня 2018 року

**Про затвердження методичних рекомендацій
щодо адаптаційного періоду для
учнів першого класу у Новій українській школі**

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» та наказу Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 № 268 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти» НАКАЗУЮ:

1. Затвердити методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу, що додаються.
2. Департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій, закладам післядипломної педагогічної освіти довести цей наказ до відома керівників закладів загальної середньої освіти.
3. Керівникам закладів загальної середньої освіти забезпечити використання методичних рекомендацій під час адаптаційного періоду учнів першого класу.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника міністра Хобзея П. К.

Міністр

Лілія Гриневич

Додаток
до наказу МОН України
від 20.08.18 № 923

Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу

У початковий період навчання дитини у першому класі важливе значення має успішність адаптаційного періоду.

Створення сприятливого середовища для адаптації дитини до систематичного навчання забезпечуватиме їй подальший розвиток, успішне навчання та виховання.

Основною новацією у практиці діяльності 1-х класів закладів загальної середньої освіти є структурування змісту початкової освіти на засадах **інтегративного підходу** у навчанні. Дидактичний зміст процесу інтеграції полягає у взаємозв'язку змісту, методів і форм роботи. Відповідно інтеграцію навчального матеріалу з різних навчальних предметів здійснюють навколо певного об'єкту чи явища довкілля або навколо розв'язання проблеми міжпредметного характеру, чи для створення творчого продукту тощо. Однією з оптимальних моделей інтеграції у початковій школі є інтеграція навколо соціокультурної теми/проблеми під час тематичних днів/тижнів. Створення єдиного для навчальних предметів тематичного простору дозволяє уникнути дублювання інформації у змісті різних навчальних дисциплін та, водночас, розглянути аналогічний матеріал одночасно з різних боків, за допомогою різних дидактичних засобів. Таким чином забезпечуються збалансованість у сприйманні інформації різних освітніх галузей, психологічно комфортна атмосфера навчальних занять.

Перші тижні навчання в 1-му класі - важливий етап для створення в класній спільноті атмосфери прийняття, довіри, взаємозацікавленості, бажання слухати одне одного,

висловлюватися. На цьому етапі закладаються основи для усної взаємодії учителя з учнями та учнів між собою. Саме тому багато уваги в перший місяць потрібно приділяти знайомству, коротким розповідям про власні захоплення, улюблені ігри тощо.

Авторами Концепції НУШ запропонований тематичний інтегрований підхід, де кожен тиждень присвячено окремій темі. Наприклад, у вересні мають вивчатися такі теми:

- «Я - школяр/ школярка»,
- «Наш клас», «Мої друзі»,
- «Моє довкілля».

Ці теми - інтегровані: їх вивчення передбачає і формування наскрізних умінь, соціальних та громадянських компетентностей, і набуття предметних компетентностей, зокрема опанування граматичних та обчислювальних умінь. Формування умінь читати і писати буде відбуватися на окремих уроках української мови, а відпрацьовуватись ці уміння будуть в інтегрованому курсі, який у своєму складі може містити мовно-літературну галузь. Змінилися підходи до навчання грамоти, додалися деякі нові змістові лінії, але основний зміст лишився: учні, як і раніше, будуть навчатися читати, писати, рахувати.

Наприклад, деякі з проблемних питань вересня:

- Навіщо мені ходити до школи?
- Хто я? Хто мої однокласники?
- Як безпечно дістатися до школи і повернутися додому?
- Як почуватися комфортно у класі мені і моїм однокласникам?
- Як нам стати класною спільнотою?
- Чого ми можемо досягнути спільно?
- Як зберегти дружбу?
- Які таємниці має шкільне подвір'я?

До кожної з перелічених тем, за кожним із проблемних питань пропонуються різні види освітньої діяльності. Серед них практика «ранкового кола», інтерактивні заняття у парах та групах на умовах співпраці (кооперативне навчання), «щоденні п'ять», рефлексія та самооцінювання та багато інших форм та методів. Значну частину з них рекомендується проводити за межами класної кімнати - на свіжому повітрі, у русі. Важливо створити надійну основу для перетворення першого місяця періоду адаптації учнів, для пізнання нового для себе, опанування новим довкіллям, створення учнівської спільноти.

Слід приділяти увагу груповій, ігровій, проектній та дослідницькій діяльності, мають бути урізноманітнені варіанти упорядкування **освітнього середовища**. Крім класичних варіантів класних кімнат доцільно використовувати мобільні робочі місця, які можна легко трансформувати для групової роботи. У плануванні і дизайні освітнього середовища першорядним має бути спрямування на розвиток дитини і мотивації її до навчання.

Освітнє середовище у початкових класах має бути безпечним місцем, де діти відчуватимуть себе захищеними та в безпеці.

В освітньому середовищі Нової української школи є баланс між навчальними видами діяльності, ініційованими вчителем, та видами діяльності, ініційованими самими дітьми. Таке

середовище забезпечує можливості дітям робити власний вибір, можливості для розвитку нових та удосконалення наявних практичних навичок, отримання нових знань, розвитку свого позитивного ставлення до інших. Освітнє середовище варто творити спільно, разом з дітьми.

Особливу увагу вчитель має приділяти збереженню та зміцненню фізичного здоров'я учнів, їх моральному та громадянському вихованню. Із цією метою важливо організувати активну співпрацю вчителя з батьками або особами, які їх замінюють, з медичними працівниками закладу загальної середньої освіти, шкільним психологом, учителями-предметниками, вихователем групи продовженого дня. Результатами такої співпраці є:

- краще вивчення індивідуальних можливостей та стану здоров'я кожного першокласника;
- здійснення особистісно орієнтованого навчання та виховання;
- впровадження здоров'язберігаючих технологій освітнього процесу;
- спільна підготовка і проведення батьківських зборів;
- бесіди з батьками на психолого-педагогічну тематику тощо.

Детальніше про навчальні матеріали для роботи з першокласниками в адаптаційний період можна ознайомитись за посиланням:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/konferenciya/serpnevakkonferenciya-2018/navchalni-materiali-dlya-roboti-z-pershoklasnikami-v-adaptacijniy-period>

<https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/810> підручники для 1 класу у ПДФ форматі.

Навчання у класах з навчанням мовами національних меншин здійснюється так само як у класах з навчанням української мови.

Директор департаменту

Ю. Г. Кононенко